

Restaurátorský záměr

Předmět restaurování: Christologický cyklus – 7 obrazů sklomaleb v zrcadlových rámech

Inventární číslo: N 391 – N 397

Autor díla: severovýchodní Čechy, pravděpodobně Vrchlabí – okruh Augustiniánského kláštera

Datace: 2. pol. 18. stol.

Technika: podmalba na skle pravděpodobně mastnou temperou, ryté a broušené stříbřené sklo

Použitý materiál: skleněné tabule, masivní dřevo vyřezávaného rámu a hladkého loubku, stříbřené ryté a broušené sklo, pravděpodobně mastná tempera

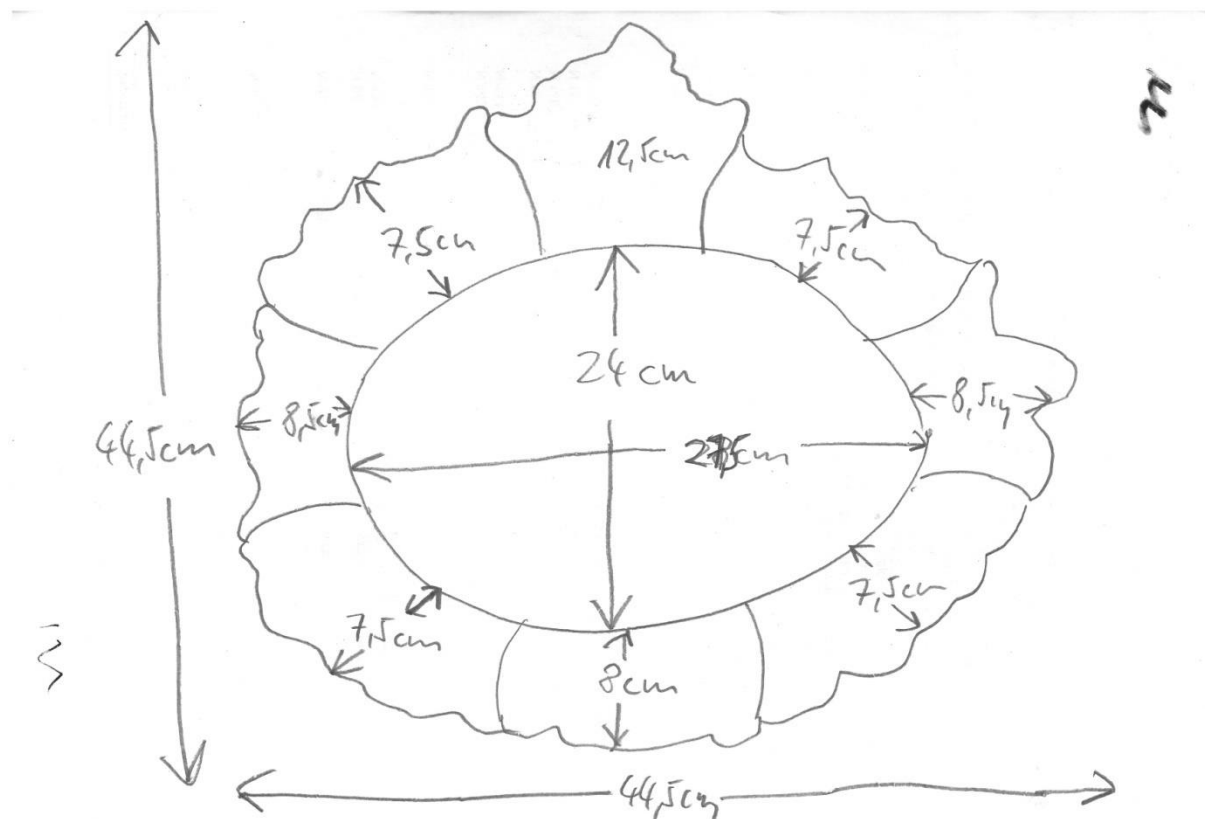
Rozměry: oválný tvar rámu, jehož krajní rozměry jsou 445 x 445 mm; skleněná podložka oválného tvaru s krajními rozměry 275 x 240 mm

Zadavatel: Krkonošské muzeum Správy KRNP ve Vrchlabí

Popis díla

Unikátní soubor podmaleb na skle z Christologického cyklu, které jsou zasazené do masivních dřevěných rámu, zdobených zrcadly s broušeným a rytým dekorem. Zrcadlový oválný se skládá z 8 kusů dekorativně tvarovaných skleněných výplní. Každý díl je opatřený broušenou a leštěnou 5 mm fazetou a v poli rytým rostlinným dekorem. Opakující se tvar i rytý dekor je u 4 větších polí, u tří menších polí a pole ve vrcholové části je svého tvaru i dekoru jediné. Střed obrazu je tvořen oválnou sklomalbou s jednotlivými náboženskými výjevy. Jedná se o 7 kusů obrazů z Christologického cyklu, který pochází z některé dílny severovýchodních Čech, možná i z Vrchlabí. Byl pravděpodobně vyroben na zakázku pro vrchlabský Augustiniánský klášter ve 3. čtvrtině 18. století.

Rozměry v centimetrech:

N 391, Kristus svlékán z pláště**Typologický popis:**

Obraz představuje svlékání Krista z pláště pacholky před přibitím na kříž. Stojící Kristus je obnažený, pouze s bílou rouškou kolem beder a okrovým pláštěm, má na hlavě černou trnovou korunu a kolem hlavy žlutavě bílou svatozář. Pacholek po pravé straně má pouze modré spodky, další modrá část oděvu mu leží vedle nohy. Druhý biřic svlékající pláště Krista je oblečený do hnědožluté v dolní části vzorované blůze a v krátkých modrých kalhotách. Všechny tři postavy jsou bosé. Vpravo leží masivní hnědý kříž. Vlevo na horizontu je hnědá architektura opevněného města s věží. Vpravo vystupují šedomodravá skaliska. Pozadí vytváří šedomodrobílá oblaka. Inkarnáty těla Kristova a pacholků se nápadně liší: pobledlý Kristus v poměru k opáleným biřicům. Obraz je malován živými pastelovými barvami a jako celek spolu se zrcadlovým zámekem byl produktem cizí profesionální hutnicko-malířské dílny. Pochází pravděpodobně z míst kláštera Augustiniánů.

Popis poškození:

Sklo sklomalby je napříč prasklé, malba v okolí Kristovy hlavy je setřelá a značně degradovaná v důsledku absence pojiv v pigmentech. Vzhledem k tomu, že malba nebyla fixovaná ani příliš chráněná proti vniknutí prachových depozitů, je silně znečištěná a malba i v místech, kde není patrná její absence, začíná degradovat vlivem ztráty pojiv. Na líci je skleněná podložka znečištěná prachovými depozity a nečistotami, které na skle ulpěly při manipulaci s obrazem.

Masivní dřevěný rám je oválný, sestavený ze 4 dílů. Na vnějším okraji oválu je vyřezávaný do obloučků a černě natřený. Na plochem rámu je na papíru nalepeno zrcadlové sklo složené z 8 dílů stejné velikosti po dvou kusech, které jsou spojované plátkovým cínem. 5 dílů chybí úplně a 1 se zachoval pouze částečně. Šířka zrcadlového rámu kolísá mezi 6-13 cm. Jednotlivé dřevěné díly rámu mají spoje svorkováním zapouštěné. Původní ochranné krytí malby je tvořené masivním loubkem.

N 392, Kristus kopím proboden**Typologický popis:**

Voják v rozběhu vráží kopí do prsou ukřižovaného Krista. Kristus přibitý na kříž 3 hřeby má kolem beder bílou vlající roušku, na hlavě trnovou korunu a žlutobílou svatozář kolem hlavy. Břevno kříže nad hlavou nese bílou destičku s nápisem INRI. Voják s přilbicí na hlavě má šedohnědobílou krátkou tuniku s vlajícím modrým chalátem, modravé přiléhavé spodky zasunuté do měkkých šedých polovysokých škorní. Hnědošedý kříž je zaražený do hnědé půdy a zaklínovaný 2 hrubými klíny. V pozadí na obzoru je architektura hrazeného města. Oblaka mají celou škálu odstínů od blankytně modré až šedě narůžovělé. Obloha je zaplněna různě nakupenými mraky šedohnědé až narůžovělé barvy. Z mračen na levé straně vylézá hnědý slunce s lidskou tváří a paprsky, z pravé strany je zobrazen hnědý srpek dorůstajícího měsíce. Inkarnáty pobledlého těla Kristova se diametrálně liší od osmahlých partií vojáka. Obraz je malován živými pastelovými barvami a jako celek spolu se zrcadlovým rámem je výsledkem profesionální hutnické malířské dílny. Obraz pochází pravděpodobně z míst kláštera Augustiniánů.

Popis poškození:

Sklo obrazu je nepoškozené. Vzhledem k tomu, že malba nebyla v minulosti fixovaná ani příliš chráněná proti vniknutí prachových depozitů, je silně znečištěná a v celé ploše se začíná projevovat absence pojiv v pigmentech. Na líci je skleněná podložka znečištěná prachovými depozity a nečistotami, které na skle ulpěly při manipulaci s obrazem.

Masivní dřevěný rám je oválný, sestavený ze 4 dílů. Na vnějším okraji oválu je vyřezávaný do obloučků a černě natřený. Na plochem rámu je na papíru nalepeno zrcadlové sklo složené z 8 dílů stejné velikosti po dvou kusech, které jsou spojované plátkovým cínem. 3 dílů chybí úplně a 1 se

zachoval pouze částečně. Šířka zrcadlového rámu kolísá mezi 6-13 cm. Jednotlivé dřevěné díly rámu mají spoje svorkováním zapouštěné. Původní ochranné krytí malby je tvořené masivním loubkem.

N 393, Kristus na kříž přibíjen

Typologický popis:

Kristus po mučení položen na dřevo kříže je přibíjen dvěma pacholky. Zkrvavené tělo Kristovo s černou trnovou korunou a žlutobílou svatozáří kolem hlavy a žlutou rouškou kolem beder má levou ruku přibitou černým hrubým hřebem. Pravou ruku přibíjí biřic kladivem na ploché hnědé dřevo kříže. Klečící robustní pacholek má rumělkovou blůzu, hnědé krátké rukávy košile a modré krátké spodky. Druhý pacholek modrých kalhot, světlehnědé košile a přilbicí na hlavě kleštěmi svírá obě nohy Kristovy, aby se nepohnul. Pod levou paží Kristovou leží na zemi pletený košík s jedním uchem vyplněný klíny, hřeby a nářadím. Vzadu vlevo vystupuje na horu jezdec na koni vyzbrojený kopím. Kůň i jezdec šedomnědé barvy. Celá scéna se odehrává na plošině hory Golgota na šedomodravězelených pastvinách porůznu s kameny a trsy zeleně. Pozadí do horizontu tvoří blankytná obloha s šedomnědým nakupením mraků. Inkarnáty zmučeného těla Kristova se nápadně liší od osmahlých částí těl obou pacholků.

Obraz jako celek spolu se zrcadlovým rámem je produktem profesionální cizí hutnicko-malířské školy. Obraz pravděpodobně pochází z míst kláštera Augustiniánů.

Popis poškození:

Sklo oválného obrazu je rozbité na cca 12 kusů, které byly zřejmě v minulosti slepené v dotkových plochách. Lepidlo je již zdegradované, v místě slepených spojů začíná černat a malba v okolí lepení je silně poškozená, protože nebyla před lepením nijak fixovaná. V celé ploše je velmi zdegradovaná ztrátou pojiv v pigmentech, na mnoha místech setřelá. Na reversu je silně znečištěná

prachovými depozity. Na aversu je skleněná podložka znečištěná prachovými depozity a nečistotami, které na skle ulpěly při manipulaci s obrazem.

Masivní dřevěný rám je oválný, sestavený ze 4 dílů. Na vnějším okraji oválu je vyřezávaný do obloučků a černě natřený. Na plochem rámu je na papíru nalepeno zrcadlové sklo složené z 8 dílů nestejně velikosti po dvou kusech, které jsou spojované plátkovým cínem, z těchto dílů chybí 3 úplně. Šířka zrcadlového rámu kolísá mezi 6-13 cm. Jednotlivé dřevěné díly rámu mají spoje svorkováním zapouštěné. Původní ochranné krytí malby je tvořené masivním loubkem.

N 394, Ježíš trním korunován

Typologický popis:

Dva vojáci římského místodržícího připevňují na hlavu Ježíšovu trnovou korunu. Ježíš je zahalen do bílého plátna, sedí skloněn, v rukou drží rákos, kolem hlavy má bílou svatozář. Oba vojáci stojící z obou stran u Krista, upevňují dvěma zkříženými holemi hrubou zelenou korunu s černými trny k jeho hlavě. Rozkročený voják po pravé straně Krista je oděn do krátkých světlehnědých spodků, světle modré blůzy, z ramen mu vlaje krátký červený pláštík, na hlavě má římskou přilbici s červeným chocholem. Na nohách má polovysoké škorně. Druhý voják po levé straně Kristově je rovněž rozkročený, má krátkou modrou suknici, rumělkově červenou blůzu bez rukávu, z níž čouhají podkasané bílé rukávy. Hlavu má bez pokrývky, na nohách má obuté škorně. Oba vojáci mají svislé kníry a hnědé polodlouhé vlasy. Pozadí zaplňující celou plochu scény až k světle hnědožluté podlaze je šedé. Od všech postav vychází do levé strany tmavohnědé stíny. Inkarnáty těla Kristova i odkryté části obou vojáků se diametrálně liší podle charakteru postav, robustních sluncem sežehnutých biřiců v protikladu k zmučenému a pobledlému tělu Kristovu. Obraz je namalován živými pastelovými barvami

a jako celek spolu se zrcadlovým rámem je produktem profesionální cizí hutnicko-malířské školy. Obraz pochází pravděpodobně z místa kláštera Augustiniánů.

Popis poškození:

Sklo oválného obrazu je celistvé. Vzhledem k tomu, že malba nebyla v minulosti fixovaná ani příliš chráněná proti vniknutí prachových depozitů, je silně znečištěná a v celé ploše se začíná projevovat absence poživ v pigmentech. Na líci je skleněná podložka znečištěná prachovými depozity a nečistotami, které na skle ulpěly při manipulaci s obrazem.

Masivní dřevěný rám je oválný, sestavený ze 4 dílů. Na vnějším okraji oválu je vyřezávaný do obloučků a černě natřený. Na plochem rámu je na papíru nalepeno zrcadlové sklo složené z 8 dílů nestejně velikosti po dvou kusech, které jsou spojované plátkovým cínem. 3 dílů chybí úplně a 1 se zachoval pouze částečně. Šířka zrcadlového rámu kolísá mezi 6-13 cm. Jednotlivé dřevěné díly rámu mají spoje svorkováním zapouštěné. Původní ochranné krytí malby je tvořené masivním loubkem.

N 395, Bičování Ježíše**Typologický popis:**

Bičování Ježíše Krista přivázaného k sloupu dvěma pacholky. Zakrvácený a zbičovaný Kristus s bílou svatozáří kolem hlavy je nahý, opásán pouze bílou rouškou kolem boků. Po pravé straně Krista stojí rozkročený pacholek. V obou rukách drží hrubý řetěz, kterým se chystá udeřit. Svalnatý biřic je oděn do krátkých rozedraných šedomodrých spodků s kusem bílé košile. Na nohách má obuté šedé hnědě konturované škorňe. Pacholek z levé strany Krista je pokrčený a má bílou vykasanou košili s krátkými rukávy, krátkými kalhotami červené barvy a v levé ruce má napřaženou metlu, v pravé dŕtí a je bos. Pozadí za oběma pacholky a za hrubým kamenným sloupem s hlavicí je okrově žlutohnědé.

Dole na blankytné půdě plastičnost doplňují hnědé stíny sloupu a tří postav. Inkarnáty těla Kristova i obou pacholků jsou rozrůzněny podle charakteru postav, robustních sluncem opálených biřiců v protikladu ke zkrvácenému a pobledlému tělu Kristovu. Obraz je malován živými pastelovými barvami a jako celek spolu se zrcadlovým rámem je produktem profesionální cizí hutnicko-malířské školy. Obraz pochází pravděpodobně z majetku místního kláštera Augustiniánů, i když byl přechodně v držení podle nápisu na rámu zadní strany - vrchlabského sběratele městského stavitele ing. Knolla.

Popis poškození:

Skleněná podložka oválného obrazu je celistvá. Vzhledem k tomu, že malba nebyla v minulosti fixovaná ani příliš chráněná proti vniknutí prachových depozitů, je silně znečištěná a v celé ploše se začíná projevovat absence pojiv v pigmentech. Na lícové straně je skleněná podložka znečištěná prachovými depozity a nečistotami, které na skle ulpěly při manipulaci s obrazem.

Masivní dřevěný rám je oválný, sestavený ze 4 dílů. Na vnějším okraji oválu je vyřezávaný do obloučků a černě natřený. Na plochem rámu je na papíru nalepeno zrcadlové sklo složené z 8 dílů nestejně velikosti po dvou kusech, které jsou spojované plátkovým cínem, z těchto dílů chybí 2 úplně. Šířka zrcadlového rámu kolísá mezi 6-13 cm. Jednotlivé dřevěné díly rámu mají spoje svorkováním zapouštěné. Původní ochranné krytí malby je tvořené masivním loubkem

N 396, Obřízka Ježíšova**Typologický popis:**

Obraz představuje starozákonní scénu židovské obřízky 8 denního Ježíše v Templu. Uprostřed tří židovských kněží a zákoníků seskupených kolem stolu s prostřeným bílým plátnem dochází ke krvavému rituálu obřezání pohlavního údu dítěte. Jeden z kněží nadnáší malého Ježíše se svatozáří nad

stolem, druhý sedící naproti na vyřezávané stoličce provádí s nožem v levé ruce krvavé rituální řemeslo. Krev v proudech stéká do připravené mísy na stole. Třetí muž s bílým plnovousem čte z otevřené knihy Starého zákona kapitolu o obřezání. Čtvrtá postava (diakon nižšího svěcení) v rumělkovém spodním šatě a svrchním bílém kabátci drží oběma rukama rozžehnutou svíci. Kněží a zákoníci jsou oděni v dlouhých hábitech barvy modré, hnědé a bílé, na hlavách mají tiáry různých forem a jeden z nich má měkký šedohnědý širák. Inkarnáty tělíčka Ježíšova, obličej a ruce zarostlých kněží jsou barevně citlivě propracovány. Levou polovinu obrazu zaplňuje šedohnědý masivní sokl architektury s růžovou deskou 10 starozákonních přikázání a s torzem okřídleného anděla. Za soklem se tyčí karmínová stěna chrámu. Pravou polovinu obrazu tvoří blankytně modré pozadí.

Obraz je namalován živými pastelovými barvami a jako celek spolu se zrcadlovým rámem je produktem profesionální cizí hutnicko-malířské školy. Obraz pochází pravděpodobně z majetku místního kláštera Augustiniánů.

Popis poškození:

Sklo obrazu je nepoškozené. Vzhledem k tomu, že malba nebyla v minulosti fixovaná ani příliš chráněná proti vniknutí prachových depozitů, je silně znečištěná a v celé ploše se začíná projevovat absence poživ v pigmentech. Na líci je skleněná podložka znečištěná prachovými depozity a nečistotami, které na skle ulpěly při manipulaci s obrazem.

Masivní dřevěný rám je oválný, sestavený ze 4 dílů. Na vnějším okraji oválu je vyřezávaný do obloučků a černě natřený. Na plochem rámu je na papíru nalepeno zrcadlové sklo složené z 8 dílů stejné velikosti po dvou kusech, které jsou spojované plátkovým cínem, z těchto dílů chybí 4 úplně. Šířka zrcadlového rámu kolísá mezi 6-13 cm. Jednotlivé dřevěné díly rámu mají spoje svorkováním zapouštěné. Původní ochranné krytí malby je tvořené masivním loubkem.

N 397, Kristus na Olivetské hoře

Typologický popis:

Obraz představuje klečícího Krista na Olivetské hoře. Oděný je ve spodní šat se světlehnědými záhyby. S ramen mu splývá světlemodrý plášť s černomodrým rubem. Kolem hlavy má světle bíložlutavou svatozář. Klečící Kristus má rozpjaté ruce a hledí na anděla, který se mu zjevil v oblacích, aby Krista před smrtí posilnil. Anděl drží v levé ruce hnědý kříž, v pravé kalich jako symboly utrpení Páně. Za klečícím Kristem ve vzdálenosti, coby kamenem dohodil, spí podle legendy unavení apoštolové v modrých a rumělkových šatech. Ze zadu z vrat hnědé palisády přichází zástup vojáků v čele s Jidášem, který později Krista polibkem zradil. Vpravo za oborou je kus zelené hornaté krajiny ozářené srpem měsíce. Od spících apoštolů směřují k modré obloze nakupená šedá oblaka. Vlastní pozadí nad klečícím Kristem je medově žlutavé. Inkarnát především hlavy a rukou Kristových je výsledkem profesionální práce malíře. Daleko slabší jsou inkarnáty anděla a spících apoštolů.

Obraz je namalován živými pastelovými barvami a jako celek spolu se zrcadlovým rámem je produktem profesionální cizí hutnicko-malířské školy. Obraz pochází pravděpodobně z místa kláštera Augustiniánů.

Popis poškození:

Skleněná podložka obrazu je v levé horní části nepatrně uštípnutá. Vzhledem k tomu, že malba nebyla v minulosti fixovaná ani příliš chráněná proti vniknutí prachových depozitů, je silně znečištěná a v celé ploše se začíná projevovat absence poživ v pigmentech. Na líci je skleněná podložka znečištěná prachovými depozity a nečistotami, které na skle ulpěly při manipulaci s obrazem.

Masivní dřevěný rám je oválný, sestavený ze 4 dílů. Na vnějším okraji oválu je vyřezávaný do obloučků a černě natřený. Na plochem rámu je na papíru nalepeno zrcadlové sklo složené z 8 dílů nestejně velikosti po dvou kusech, které jsou spojované plátkovým cínem, z těchto dílů 2 částečně chybí. Šířka zrcadlového rámu kolísá mezi 6-13 cm. Jednotlivé dřevěné díly rámu mají spoje svorkováním zapouštěné. Původní ochranné krytí malby bylo tvořené masivním loubkem.

(Údaje pro popis typologické popisy jsou vytaženy z karet předmětů, které založil vlastivědný pracovník muzea Emil Flégl v prosinci r. 1968).

Ukázka rubu obrazu – všechna díla jsou adjustována obdobně

Návrh restaurátorských prací:

Sklomalby a dřevěné rámy s loubky

1. Průzkum díla
2. Fotografická dokumentace stavu před, v průběhu a po restaurátorském zásahu
3. Zajištění havarijních částí
4. Čištění – mechanické i chemické
5. Konsolidace barevné vrstvy
6. Izolační vrstva
7. Scelující lokální retuše
8. Závěrečná ochranná vrstva malby
9. Odstranění nečistot z lícové strany
10. U čísel N 391 a N 393 bude provedeno lepení a ochrana slepené skleněné podložky krycím sklem
11. Závěrečná úprava povrchu skleněné podložky
12. Mechanické čištění rámu
13. Tmelení poškozených míst
14. Oprava původní lazury
15. Závěrečná povrchová úprava
16. Adjustáž sklomaleb do osazeného dřevěného rámu

Rytí a broušení skla:

1. Průzkum díla
2. Fotografická dokumentace stavu před, v průběhu a po restaurátorském zásahu
3. Restaurování dochovaných dílů zrcadel, jejichž míra je únosná pro další životnost zrcadel a lze navázat na původní rytý vzor
4. Zhotovení chybějících zrcadlových dílců analogicky podle dochovaných párových dílů klasickými postupy – rytím a broušením
5. Kompletace původních a nově zhotovených částí zrcadel

Řezání a zrcadlení skel:

1. Průzkum díla
2. Příprava šablon pro nové skleněné díly z křišťálového skla
3. Počítačové zpracování
4. Zhotovení nových tvarů
5. Zrcadlení hotových skel
6. Montáž analogických doplňků na zrestaurované dřevěné rámy

Zpracováno dne 17. 10. 2017

Za realizační tým:

Mgr. Dana Modráčková